

LAUSUNTO PALLIATIIVISTA HOITOA KOSKEVISTA LAKITEKSTIEN MUUTOKSISTA

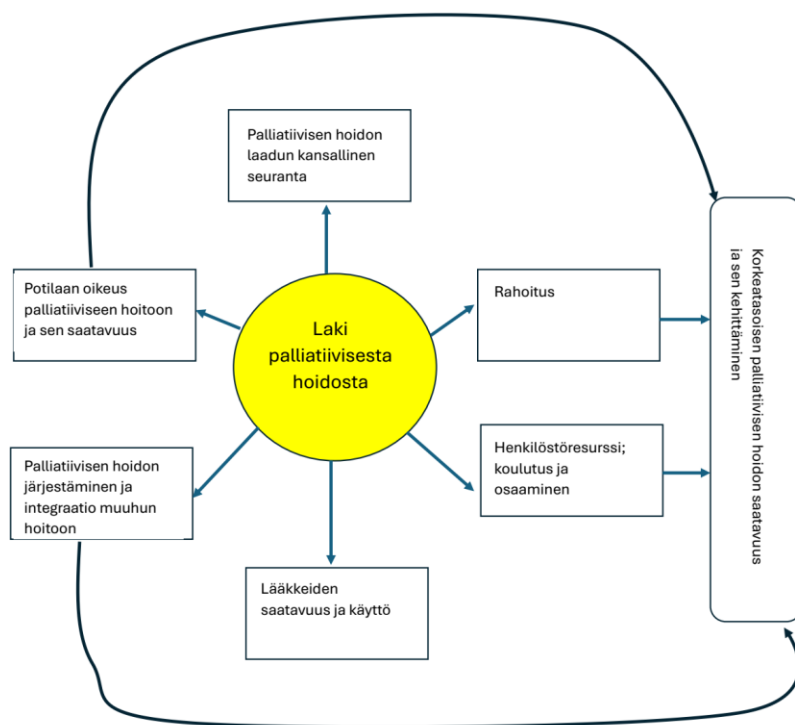
Palliativisen hoidon lainsäädännön perusteista

Elämän loppuvaiheessa olevat potilaat ja usein heidän omaisensa ovat erityisen haavoittuvassa asemassa olevia, joilta puuttuu voimavaroja oman hoitonsa ja etuuksiensa ajamiseen (1,2). Tästä syystä yhteiskunnalla on erityinen eettinen velvollisuus huolehtia heidän pääsystään korkeatasoiseen palliativiseen hoitoon lain säädännän keinoinen. Hyvä palliativinen hoito on osa ihmisyyttä myös elämän loppuvaiheessa.

Kuvassa 1 on tiivistetty palliativisen hoidon lainsäädännön keskeiset vaikutusmahdollisuudet. Tuoreet tutkimukset ovat osoittaneet lainsäädännön keinojen vaikuttavuuden kustannustehokkaassa palliativisessa hoidossa sekä ulkomailla että Suomessa (3-6). Ilman laissa säädettyä järjestämisvelvoitetta, Suomessa huolena on monien potilaiden jääminen palliativisen hoidon ja erityisen saattohoidon ulkopuolelle.

Olemme vast´ikään laajassa tutkimuksessa (7), joka on arvioitavana julkaistavaksi The Lancet Global Health -vertaisarvioidussa lehdessä, selvittäneet palliativisen hoidon näkyvyyttä Euroopan kaikkien maiden laeissa. Laajaan kirjalliseen aineistoon ja kansallisten asiantuntijoiden haastatteluun perustuvan tutkimuksemme mukaan 14 Euroopan maassa palliativinen hoito on eksplisiittisesti huomioitu laissa. 43 % näistä valtioista oikeus palliativiseen hoitoon on kirjattu lakiin. Italiassa, Portugalissa ja Ranskassa tämä oikeus on lisäksi juridisesti huomioitu säännösten palliativisen hoidon toteuttamisesta, hallinnasta ja rahoituksesta. Valitettavasti Suomi puuttuu tästä eurooppalaisesta listasta, jolle viime vuosina on tullut lisää maita (Taulukko 1).

Kuva 1. Lainsäädännöllä voidaan vaikuttaa laadukkaaseen palliatiiviseen hoitoon.

Taulukko 1. Euroopan maissa säädettyjä lakeja palliatiivisen hoidon saatavuuden turvaamiseksi⁷.

Country	Year of enactment	Legal instrument (English title)	Type of legal framework
France	1999	Law No. 99-477 of June 9, 1999, guaranteeing the right to access palliative care	Standalone national palliative care law
	2016	Law No. 2016-87 of 2 February 2016 creating new rights in favor of patients and persons at the end of life (1) Both of the legal frameworks above are part of the <i>Code de la santé publique</i> .	Standalone national palliative care law
Belgium	2002/2016	Law on Palliative Care	Standalone national palliative care law
Israel	2005	The Dying Patient Law	Standalone national palliative care law
Luxembourg	2009	Law of March 16, 2009, concerning palliative care, advance directives, and end-of-life support	Standalone national palliative care law

Country	Year of enactment	Legal instrument (English title)	Type of legal framework
Italy	2010	Law of 15 March 2010, No. 38: Provisions to Ensure Access to Palliative Care and Pain Therapy	Standalone national palliative care law
Portugal	2012; 2018	Law No. 52/2012 on the Fundamentals of Palliative Care; Law No. 31/2018 on Rights at the End of Life	Standalone national palliative care law (updated framework)
Poland	2013	Regulation of the Minister of Health of 29 October 2013 on Guaranteed Health Care Services in the Field of Palliative and Hospice Care	Highest-level binding national legal mandate governing palliative care
Albania	2014	Law No. 138/2014 on Palliative Care in the Republic of Albania	Standalone national palliative care law
Germany	2015	Law to Improve Hospice and Palliative Care in Germany (Hospice and Palliative Care Act – HPG)	Standalone national palliative care law
Armenia	2017	On Approval of the Standard for the Provision of Palliative Medical Care and Services	Highest-level binding national legal mandate governing palliative care
Romania	2018	Order No. 253 of 23 February 2018 on the organisation and authorisation of palliative care services	Highest-level binding national legal mandate governing palliative care
Greece	2022	Law No. 5007: Integrated System for the Provision of Palliative Care	Standalone national palliative care law
Slovakia	2022	Act No. 267/2022 amending the Health Care Act No. 576/2004	Highest-level binding national legal mandate governing palliative care
Austria	2022	Federal Act on the Establishment of a Hospice and Palliative Care Fund (HosPalFG)	Highest-level binding national legal mandate addressing palliative care

Kommentteja poliittisista lausunnoista

Lakiesityksen perustelut ovat mielestäni hyvin laadittuja, tärkeitä ja kannatettavia.

Yleisarvio lakiteksteistä

Ehdotukset terveydenhuolto-, sairausvakuutus-, työsopimus-, tutkintavankeus- ja vankeuslain palliatiivista hoitoa koskevista muutoksista ovat oikeasuuntaisia ja välttämättömiä. On ensiarvoisen tärkeää, että laissa palliatiivisen hoidon järjestäminen säädetään palliatiivisen hodon – mukaan lukien saattohoidon – järjestäminen hyvinvointialueen tehtäväksi. Lakitekstissä voisi korostaa kenties nykyisen järjestämismallin turvaamista. Pidän hyvänä ratkaisuna myös ns saattohoitovapaan järjestämisestä erityishoitorahan muodossa: ehdotus vastaa Ruotsin (*närståendepenning*), Ranskan (*congé de solidarité familiale, allocation journalière d'accompagnement d'une personne en fin de vie*), Saksan (*kurzzeitige arbeitsverhinderung, pflegezeit ja familienpflegezeit*) ja Tanskan (*plejeorlov*) malleja, jotka turvaavat saattohoitovapaalle jäävälle n 70-90 % ansiot palkkatulosta.

Nämä lakimuutokset eivät vielä kata palliatiivisen hoidon vaatimaa resurssisuojaajaa ja ammattihenkilökunnan erityiskoulutusta, kuten palliatiivisen lääketieteen erikoisalaa, joita varten tarvittaneen erillisasetuksia. Niin ikään tulisi aloittaa valmistelu asetuksesta palliatiivisen hoidon laadun seurantaan valtakunnallisen palliatiivisen rekisterin avulla, kuten Ruotsissa on tehty.

Yhteenveto

Terveystenhuolto- ja sairausvakuutuslakeihin on ehdotettu tehtäväksi muutoksia, jotka turvaavat palliatiivisen ja erityisesti saattohoidon saatavuuden kaikille suomalaisille säädettäessä järjestäminen hyvinvointialueen tehtäväksi. Muutokset ovat ensisijaisia ja välttämättömiä. Asetuksilla tulee säätää vielä jatkossa palliatiivisen hoidon vaatimaa resurssia, laadun vaalintaa ja lääkäreiden erikoistumista palliatiiviseen lääketieteeseen.

Kuopiossa, 9.6. 2026

Reino Pöyhä

Palliatiivisen lääketieteen professori

Itä-Suomen yliopisto

Viitteet

- (1) Lilleheie I, Debesay J, Bye A, Bergland A. Experiences of elderly patients regarding participation in their hospital discharge: a qualitative metasummary. *BMJ Open*. 2019 Nov 3;9(11):e025789. doi: 10.1136/bmjopen-2018-025789.
- (2) Rodríguez-Gómez M, Pastor-Moreno G, Ruiz-Pérez I, Escribà-Agüir V, Benítez-Hidalgo V. Age- and gender-based social inequalities in palliative care for cancer patients: a systematic literature review. *Front Public Health*. 2024 Sep 4;12:1421940. doi: 10.3389/fpubh.2024.1421940. eCollection 2024.
- (3) Hughes MC, Vernon E, Hainstock A. The effectiveness of community-based palliative care programme components: a systematic review. *Age Ageing*. 2023 Sep 1;52(9):afad175. doi:10.1093/ageing/afad175.
- (4) Yun I, Jang SI, Park EC, Jang SY. Changes in the Place of Death of Patients With Cancer After the Introduction of Insurance-Covered, Home-Based Hospice Care in Korea. *JAMA Netw Open*. 2023 Nov 1;6(11):e2341422. doi: 10.1001/jamanetworkopen.2023.41422.

- (5) Feliciano DR, Reis-Pina P. Enhancing End-of-Life Care With Home-Based Palliative Interventions: A Systematic Review. *J Pain Symptom Manage*. 2024 Nov;68(5):e356-e372. doi: 10.1016/j.jpainsymman.2024.07.005. Epub 2024 Aug 3.
- (6) Nåhls NS, Anttonen A, Nuutinen M, Saarto T, Carpén T. The impact of palliative care contact on the use of hospital resources at the end of life for brain tumor patients; a nationwide register-based cohort study. *J Neurooncol*. 2025 May;172(3):549-556. doi: 10.1007/s11060-025-04939-9. Epub 2025 Jan 20.
- (7) Carpen T, Monzón-Llamas L, Hannon B, Pawłowski L, Saarto T, Pöyhiä R, Centeno C. National palliative care laws in Europe: do they guarantee access and effectively promote the development of palliative care within health systems? A comparative multimethod analysis. *Lancet Global Health* (submitted) 2026

